

ШЫМКЕНТ УНИВЕРСИТЕТІНІҢ ТҮЛЕК МОДЕЛІ
6B04102 - «Есеп және аудит» БББ

Шымкент 2024

Бакалавриат түлегі моделі

Түлектің құзыреттілік моделін әзірлеу сөзсіз Болон процесінің негізгі бағыттарын және қазіргі еңбек нарығының талаптарын іске асырудың шарты. Түлектің құзыреттілік моделі (бакалавриат) белгілі бір дәрежедегі (лауазымдағы), сол немесе басқа бейіндегі маман қандай кәсіби міндеттерді шеше алуы керек деген келесі сұраққа жауап беруге арналған. Шымкент университетінде стейкхолдерлер мен барлық мүдделі тұлғалардың сұраныстарына жауап беретін ЖОО түлегінің заманауи моделін қалыптастырудың негізгі мәселесі кадрлық, оқу-әдістемелік, ақпараттық және материалдық-техникалық қажетті ресурстармен қамтамасыз етілетін болады. Университет мақсатты кадрлық жұмысты жүргізеді, университеттің материалдық-техникалық базасын жоспарлы жетілдіру және саясаты, еңбек нарығында сұранысқа ие бакалавр-түлекті даярлау сапасын қамтамасыз ету.

Білім беру бағдарламасын әзірлеудің нормативтік-құқықтық базасы келесі құжаттарға негізделген:

- "Білім туралы" Қазақстан Республикасының Заңы;
- Мемлекеттік жалпыға міндетті жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру (ғылым және жоғары білім министрінің бұйрығы 2022 жылғы 20 шілдедегі № 2) (бұдан әрі – МЖМБС);
- Кредиттік технология бойынша оқу процесін ұйымдастыру ережелері жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқыту (бұйрық Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2011 жылғы 20 сәуірдегі №152);
- Жоғары және (немесе) ұйымдар қызметінің үлгілік қағидалары жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру (Білім және ғылым министрінің бұйрығы Қазақстан Республикасының 2018 жылғы 30 қазандағы № 595);
- Білім беруге қойылатын біліктілік талаптары жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беретін ұйымдардың білімі және оларға сәйкестікті растайтын құжаттар тізбесі (Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2015 жылғы 17 маусымдағы бұйрығы № 391 жыл);
- Іске асырылатын білім беру бағдарламаларының тізілімін жүргізу қағидалары жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары, сондай-ақ білім беру бағдарламаларының тізіліміне енгізу негіздері және мыналардан ерекшеліктер (Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің бұйрығы 2022 жылғы 12 қазан № 106).
- Еуропалық тасымалдау жүйесін пайдалану жөніндегі Нұсқаулық және кредиттік бірліктердің жинақталуы (ECTS);
- Жоғары сапаны қамтамасыз ету үшін стандарттар мен нұсқаулықтар еуропалық жоғары білім беру кеңістігіндегі білім (ESG).

Білім беру бағдарламасында оқыту және бағалау әдістері құзыреттілік бағытының идеологиясына сәйкес әзірленген және оқытудың түпкілікті

нәтижелеріне негізделген. Білім беру бағдарламаларының құрылымы мен мазмұны толық анықталған. Білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің сұраныстарына сәйкес жаңартылады.

Осы білім беру бағдарламасын әзірлеу кезінде өңірлік еңбек нарығының талаптары ескерілді.

Білім беру бағдарламасы білім беру процесі мен еңбек нарығына қатысушылардың қажеттіліктері мен сұраныстарын ескере отырып әзірленген.

Білім беру бағдарламасы пәндерді оқытудың модульдік жүйесі негізінде әзірленген және әмбебап және кәсіби құзыреттерді қалыптастыратын 18 модульден тұрады.

Оқу бағдарламасында МЖМБС талаптарына сәйкес жалпы білім беретін, базалық және бейіндеуші пәндер циклдры қамтылады.

Білім беру бағдарламасы БІЛІМ БЕРУ қатынастарына қатысушылар қалыптастыратын міндетті бөлім мен бөлімді қамтиды. Міндетті бөлік МЖМБС талаптарын толық көлемде орындайды және 51 кредитті құрайды, ЖОО компоненті 87 кредитті құрайды, білім алушылар қалыптастыратын вариативтік бөлік 94 кредитті, қорытынды аттестаттау 8 кредитті құрайды.

Түлектің моделі - бұл бітірушінің сапалық жүйесі, оның қызметінің нәтижесі.

Түлек моделі:

Мақсаты: 1. Бухгалтерлік есеп аудиттің көптеген нысандарын қамтитын нормативтік-құқықтық актілер іс жүзіне енгізу. Кәсіптік қауымдастықта нарықтық жағдайдағы бухгалтерлік есепті ұйымдастыру және аудитті жүргізудің белгілі бір дағдылары мен тәжірибесін жинақтау

2. Құзыреттіліктерді қалыптастыру мен көптілдікке негізделген білім беруді жүзеге асыру және жоғары білікті бәсекеге қабілетті, есеп пен аудит саласында құзыретті кәсіби кадрларды, тандап алынған кәсіптік қызмет саласында көшбасшы болуға қабілетті

3. Басқару және салық есебін ұйымдастыру, қаржылық есептілікті дайындау, қаржылық есептілікті талдау мен оның аудиті облысындағы ғылыми және тәжірибелік білімдерді игерген маман дайындау.

«Есеп және аудит» білім беру бағдарламасының **міндеттері:**

1) цифрлық технологияларды меңгеру, мемлекеттік, орыс және шет тілдерінде коммуникация бағдарламаларын құру, салауатты өмір салтына, өзін-өзі жетілдіруге және кәсіби табысқа бағдарлану негізінде бәсекеге қабілетті болашақ маманның дүниетанымдық, азаматтық және адамгершілік ұстанымдарын қалыптастыру;

2) болашақ экономист тұлғасының дүниетанымдық, азаматтық және адамгершілік ұстанымдарының қалыптасуы және кәсіби құзыреттер кешенінің қалыптасуы негізінде оның әлеуметтік-мәдени және кәсіби дамуы;

3) мемлекеттік, орыс және шет тілдерінде тұлғааралық Әлеуметтік және кәсіптік қарым-қатынас жасау, оның ішінде цифрлық технологияларды пайдалану және сыни ойлауды көрсету қабілетін дамыту;

4) кәсіби стандарттардың талаптарын ескере отырып, жеке білім беру траекториясын құруды және қазіргі әлемде ұтқырлық мүмкіндіктерін пайдалана отырып, кәсіби қызмет бағытын өзгертуді қоса алғанда, өзін-өзі дамытуға және үздіксіз білім беруге дайындықты қалыптастыру;

5) жеке тұлғаның кәсіби қасиеттерін дамыту және кәсіби стандарттардың талаптарына сәйкес кәсіби құзыреттерді қалыптастыру.

Білім беру бағдарламасы бойынша оқыту нәтижелері

Оқыту нәтижелері	
ON1	Есеп және аудит саласындағы озық білімге негізделген, зерттелетін саласының білімі мен түсініктерін көрсету; ғылыми және философиялық таным әдістерімен табиғи және әлеуметтік әлемді ғылыми тұрғыда түсінуді және зерттеуді қамтамасыз ететін философия негіздерін білу арқылы қалыптасқан дүниетанымдық ұстанымдар негізінде қоршаған шындыққа баға беру; Қазақстан тарихы мен экономикасы, қоғамның дамуы мен әлемдік мәдениет, ақпараттық технология, мемлекеттік тіл мен тілдерді оқыту бойынша жалпы білім беру пәндерін меңгеру.
ON2	Мифологиялық, діни және ғылыми дүниетанымның мазмұнын және ерекшеліктерін интерпретациялау; Қазақстанның тарихи дамуының негізгі кезеңдерін, заңдылықтарын және өзіндік ерекшелігін терең түсіну және ғылыми талдау негізінде азаматтық ұстанымын көрсете білу; кәсіби іс әрекеттерінде нормативті-құқықтық және заңдылық реттеуді кең ауқымда қолдануды меңгері.
ON 3	Академиялық адалдық принциптері мен мәдениетінің маңызын ұғыну; әлеуметтік және өндірістік салаларда болып жатқан барлық құбылыстарға жеке баға беру; Қазақстанның қазіргі заманғы оқиғаларының себептері мен салдарын талдау үшін тарихы сипаттау әдістері мен тәсілдерін қолдана білу.
ON 4	Әлеуметтану, саясаттану, мәдениеттану, психологияның базалық білімі негізінде түрлі тұлғааралық, әлеуметтік және кәсіби қарым-қатынас салаларындағы жағдайларға баға беру; жеке және кәсіби бәсекеге қабілеттілігін таныту; байланысқа қатысушылардың іс-әрекеттеріне баға беру.
ON 5	Есеп және аудит саласындағы одан әрі оқуды өз бетінше жалғастыру үшін қажетті оқыту дағдылары; өзінің моральдық және азаматтық ұстанымын дамыту; экономиканың жаһандану жағдайында экономикалық және географиялық аспектілерін ескеру
ON 6	Өзін-өзі дамыту және мансаптық өсу үшін өмір бойына жеке білім беру траекториясын құру, дене шынықтыру әдістері мен құралдары арқылы толыққанды әлеуметтік және кәсіби қызметті қамтамасыз ету үшін салауатты өмір салтын ұстану; кәсіпкерлік іс-әрекеттерді тіркеу мақсатында құжаттарды өңдеу.
ON 7	Әлеуметтік, этикалық және ғылыми жинақтарды ескере отырып, пайымдаулар қалыптастыру үшін ақпаратты жинауды және түсіндіруді жүзеге асыру; тұлғааралық, мәдениетаралық және өндірістік (кәсіби) қарым-қатынас мәселелерін шешу мақсатында қазақ, орыс және шет тілдерінде ауызша және жазбаша түрде қарым-қатынас жасай білу. Өзекті мәселелерді шешу тәсілдерін түсіндіру. Есеп және аудитсалаларының және шаруашылық жүргізуші субъектілердің қызмет етуіне қатысты кәсіптік қызмет сферасын реттейтін негізгі нормативті-құқықтық құжаттары мен қағидаттары мен ролін сипаттай алу және ұйымның есепке алу саясатын өңдеу.
ON 8	Грамматикалық білімдер жүйесін, белгілі бір тілде тиісті ниет білдірудің прагматикалық құралдарын жеткілікті көлемде түсіну негізінде лингвистикалық және

	сөйлеу ресурстарын дұрыс пайдалана білу. Теориялық білімін тәжірибеде қолдану. Дамыған елдердің бухгалтерлік даму тәжірибесін білу, басқа елдер тәжірибесін салыстыра отырып оның мүмкіншіліктерін анықтау
ON 9	Жеке іс-әрекеттерінде түрлі ақпараттық және коммуникациялық технологияларды: интернет-ресурстары, ақпаратты іздеу, сақтау, өңдеу, қорғау және тарату бойынша бұлтты және мобильді қызметтерді қолдана білу; өз кәсіби қызметін, сол сияқты ұлттық экономиканың барлық салаларындағы зерттеушілік, инновациялық, жобалық, кеңесшілік қызмет. Бухгалтерлік есептерді шығару үшін математикалық талдау, ықтималдылық теориясын, статистика негіздерін дайындау. ҚХЕСке сәйкес ұйым үшін қаржылық есептілікті дайындау
ON 10	Кәсіби деңгейде білім мен түсінуді қолдану, дәлелдерді қалыптастыру және экономика саласындағы мәселелерді шешу; бухгалтерлік есеп және аудит, қаржылық менеджмент, персоналды басқару, халықаралық экономикалық әдісін талқылау, салықтық есептілік қағидаттары мен ролін сипаттау, ұйым үшін және автоматтандырылған СОНО жүйесіне мәліметтерді енгізу.
ON 11	Қазақстандық қоғамның іскерлік, мәдени, құқықтық және этикалық нормаларын пайдалану; Өнімнің өзіндік құнының калькуляциясы бойынша шығындар сметасын құруды меңгеру, тиімді басқару шешімін қабылдау және өндірістік басқарушылық іс әрекеттерінің деңгейін көтеруді меңгеру. Оқыту процестерінің дамуында пайда болатын тенденцияларын қаржылық және басқарушылық талдау негізінде анықтау.
ON 12	Есеп және аудит саласындағы оқу практикалық және кәсіби міндеттерді шешу үшін теориялық және практикалық білімді қолдану; бухгалтерия саласындағы фактілерді, құбылыстарды, теорияларды және олардың арасындағы күрделі тәуекелділікті білу және түсіну; қоғамдық-саяси, әлеуметтік-экономикалық құбылыстарының динамикасына талдау, қысқа және ұзақ мерзімді болжамдар жасау. Професионалдық және тәжірибелік әрекеттерінде статистикалық, экономика-математикалық әдістерін қолдану.
ON13	Әлемде танылған әлеуметтік-гуманитарлық ғылымдар саласындағы пәнді практикада қолдана білу; талдаудың әдіснамасын таңдау; әлеуметтік-экономикалық даму мүмкіндіктерінің, олардың себеп-салдару және тәуекелі, әлеуметтік-экономикалық тиімділікті жетілдіру бойынша ұсыныстарды талдау және негіздеу, басқару шешімдерінің варианттарын сыни түрде бағалауын жүргізу. Бюджеттік сфераның тарифтік сеткаларының ерекшелігіне сәйкес еңбек ақыны есептеу мен құруы бойынша смета құру.
ON14	Ғылыми зерттеулердің әдістерін және академиялық хатты білу және оларды бухгалтерия саласында қолдану; экономика ғылымдардағы білімді интеграциялық процестердің қазіргі заманғы өнімі ретінде синтездеу; кәсіби қызмет шешімдері бойынша есеп беру, шолу жасау, ақпараттарды қамту және жүйелендіру, ақпараттарға талдау жүргізу, құжаттарды эксперттік зерттеу тәсілін қолдануды меңгеру.
ON 15	Есеп және аудит саласындағы бүкіл әлеуметтік-саяси кластерді зерттеуге арналған ғылыми әдістер мен тәсілдерді қолдана білу; зерттеудің нәтижелерін жинақтай білу; жаңа білімді синтездеу және оны гуманитарлық әлеуметтік маңызды өнімдер түрінде ұсыну; оқыту дағдыларын қажетті оқытылатын салада өз бетінше одан әрі жалғастыру; ғылыми зерттеулер мен академиялық жазу әдістерін білу және оларды оқытылатын салада қолдану.

Түлектің кәсіби қызметінің мінездемесі

Кәсіби қызмет нысандары Оқу бітіруші түлектердің кәсіптік қызмет объектісіне ғылыми-зерттеу орындары, министрліктер, мемлекеттік жергілікті мекемелер, басқармалар, ұйымдар, банктер, коммерциялық ұйымдар және ҚР заңдарына сәйкес жоғары кәсіби білімділікті қажет ететін басқа да салалары.

Кәсіби қызмет түрлері - білім беру (педагогикалық) – ЖОО және орта арнайы оқу орындарында, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдарында;

- ғылыми-зерттеу (ғылыми-зерттеу мекемелерінде кіші ғылыми қызметкер);
- ұйымдастыру-басқару (мемлекеттік кірістер бөлімдерінде, , фермерлік шаруашылықтарда, коммерциялық, жеке кәсіпорындарында, жеке кәсіпкерлік қызмет көрсету саласында, колледждерде мамандығына тікелей қатысы бар мекемелерде);- басқару (мемлекеттік мекемелерде);

Түлектің кәсіби қызметінің міндеттері

а) ұйымдастырушылық-басқарушылық қызмет:

- компанияның қаржы-шаруашылық қызметін зерттеу, жоспарлау және экономикалық сүйемелдеу, мерзімді және басқарушылық есептілікті жасау;
- тәуекелдерді және қабылданатын шешімдердің ықтимал әлеуметтік-экономикалық салдарын ескере отырып, әлеуметтік-экономикалық тиімділік критерийлері негізінде басқарушылық шешімдерді әзірлеуге, оларды таңдауды негіздеуге қатысу;
- компанияның қаржылық-экономикалық даму жоспарларының орындалуын бақылау және басқару шешімдерін әзірлеу;
- құқықтық, әкімшілік және басқа да шектеулерді ескере отырып, ұйымдар мен компаниялардың экономикалық қызметтері мен бөлімшелерін басқаруды ұйымдастыру және олардың қызметін жетілдіру мәселелері бойынша шешімдер дайындауға және қабылдауға қатысу.

б) аналитикалық:

- компаниялар мен ұйымдардың есептілігінде қамтылған қаржылық, бухгалтерлік және өзге де ақпаратты экономикалық талдау мен түсіндіруді жүзеге асыру және алынған мәліметтерді басқару шешімдерін қабылдау үшін пайдалану;
- негізгі құралдар, қорларды басқару, шығындарды басқару бойынша қазіргі заманғы әдістемелер мен қолданыстағы нормативтік-құқықтық база негізінде Талдамалық есептеулер жүргізу;
- экономикалық қызметтің экономикалық тиімділігін анықтау;
- экономика мен қаржы саласындағы эмпирикалық процестерді, оларды талдаудың теориялық және қолданбалы әдістерін сыни тұрғыдан түсіну;
- нақты экономикалық есептеулер жүргізу үшін қажетті ақпаратты іздеу, деректерді жинау және талдау;
- тапсырмаға сәйкес Экономикалық деректер массивтерін өңдеу, алынған нәтижелерді талдау, бағалау, түсіндіру және қорытындыларды негіздеу;
- кәсіби қызмет саласына жататын зерттелетін процестердің, құбылыстар мен объектілердің теориялық және эконометрикалық модельдерін құру, алынған нәтижелерді талдау және түсіндіру;
- экономикалық жағдайларда және іске асырылатын бизнес-процестерде бар және болашақтағы тәуекелдерді талдау, бағалау және сәйкестендіру.

в) өндірістік-экономикалық қызмет:

- компаниялар мен ұйымның қаржылық-экономикалық қызметін жоспарлау және бақылау;
- шаруашылық жүргізуші субъектілердің қызметін сипаттайтын экономикалық және әлеуметтік-экономикалық көрсеткіштердің есептеулерін жүргізу үшін бастапқы деректерді дайындау;
- қолданыстағы нормативтік-құқықтық базаны ескере отырып, қазіргі заманғы әдістемелер мен бағдарламалық қамтамасыз ету негізінде экономикалық және әлеуметтік-экономикалық көрсеткіштердің есептеулерін жүргізу;
- әртүрлі меншік нысандарындағы компаниялар мен ұйымдар жоспарларының экономикалық бөлімдерін әзірлеу және т. б.;
- компаниялар мен ұйымдардың қаржылық-экономикалық қызметі туралы есептілікті жасау;
- кәсіби қызмет саласындағы жобалық шешімдерді әзірлеуге, әзірленген жобалар мен бағдарламаларды іске асыру бойынша ұсыныстар мен іс-шараларды дайындауға қатысу.

г) ғылыми-зерттеу қызметі:

- Қазақстан Республикасында да, шетелде де микро-және макро деңгейде әлеуметтік - экономикалық процестер мен құбылыстарды сипаттайтын көрсеткіштерді талдау және түсіндіру;
- ақпараттық шолулар, талдамалық есептер дайындау;
- статистикалық зерттеулер, сауалнамалар, сауалнамалар жүргізу және олардың нәтижелерін өңдеу;
- сандық және сапалық талдаудың заманауи құралдарын қолдана отырып, экономикалық және әлеуметтік процестерді жүйелі зерттеу.

Түлектің құзыреттілік моделі

Түлектің құзыреттілік моделі университеттегі оқу процесін ұйымдастырудың және оның мазмұнының бағдары болып табылады. Қазіргі өмір түлектен тек кәсіби білім мен дағдыларды ғана емес, сонымен бірге басқалармен тиімді қарым-қатынас жасау, кәсіби және әлеуметтік ортаның өзгеруіне икемді жауап беру, өзін тұлға және кәсіби маман ретінде үздіксіз дамыту мүмкіндігін талап етеді. Қазіргі шындықтың талаптарын ескере отырып, түлектің моделі жас маманды дайындаудың тұтастығы мен жүйелілігін қамтамасыз ететін кешенді, пәнаралық тәсілге негізделген. Түлектің моделі-университетте дайындық нәтижесінде алынған және оның жеке және кәсіби қасиеттерін біріктіретін Болашақ маманның жеке басының ғылыми негізделген, егжей-тегжейлі сипатталған стандарты.

Университеттегі кәсіптік білім берудің мақсаты жастарды әртүрлі кәсіптік және өмірлік жағдайларды ойдағыдай шешуге, ұжымда белсенді жұмыс істеуге, жауапкершілікті өз мойнына алуға үйрету болып табылады.

Түлектердің құзыреттілік моделінің негізінде екі компонент жатыр – әмбебап және кәсіби құзыреттілік.

Әмбебап құзыреттіліктер түлектердің кез-келген дайындық бағыты бойынша құзыреттілігінің негізі болып табылады, өйткені олар болашақ маманға қоғамда, күнделікті өмірде әрекет етуге, әлемді қабылдауға, ондағы оқиғаларды бағалауға, өз ұстанымын анықтауға және жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Әмбебап құзыреттер-кез келген қызмет саласында жеке әлеуетті табысты іске асыру қабілеттері.

Кәсіби құзыреттер саладағы нақты атрибуттарға сүйенеді және белгілі бір кәсіби жағдайда маманның мақсатқа сай қызметіне дайындығы мен қабілеттілігін, әртүрлі кәсіби мәселелерді шешудің әдістерін, формалары мен әдістерін табуды, сондай-ақ олардың қызметінің нәтижелерін бағалауды көрсетеді. Кәсіби құзыреттілік білім, Дағдылар мен дағдыларды, сондай-ақ кәсіби міндеттерді өз бетінше немесе қолда бар немесе әлеуетті өндірістік мүмкіндіктер мен ресурстарға сәйкес әріптестермен өзара іс-қимылда икемді шешу қабілеттерін қамтиды.

Түлектердің құзыреттері ББ игеру процесінде қалыптастырылады, МЖМБС, Ұлттық біліктілік шеңбері және кәсіби стандарттар негізінде айқындалады.

Оқыту нәтижелері мен құзыреттіліктер білім беру бағдарламасының мазмұнын анықтайды және қазіргі заманғы еңбек нарығының талаптарына, сондай-ақ түлектердің азаматтық жетілуін және жұмысқа орналасу қабілетін қалыптастыру жөніндегі әлеуметтік міндеттерге сүйене отырып белгіленеді. Білім беру бағдарламасын игеру нәтижелері түлектердің алған құзыреттерімен, яғни кәсіби қызметтің міндеттеріне сәйкес білімдерін, дағдылары мен жеке қасиеттерін қолдану қабілетімен анықталады.